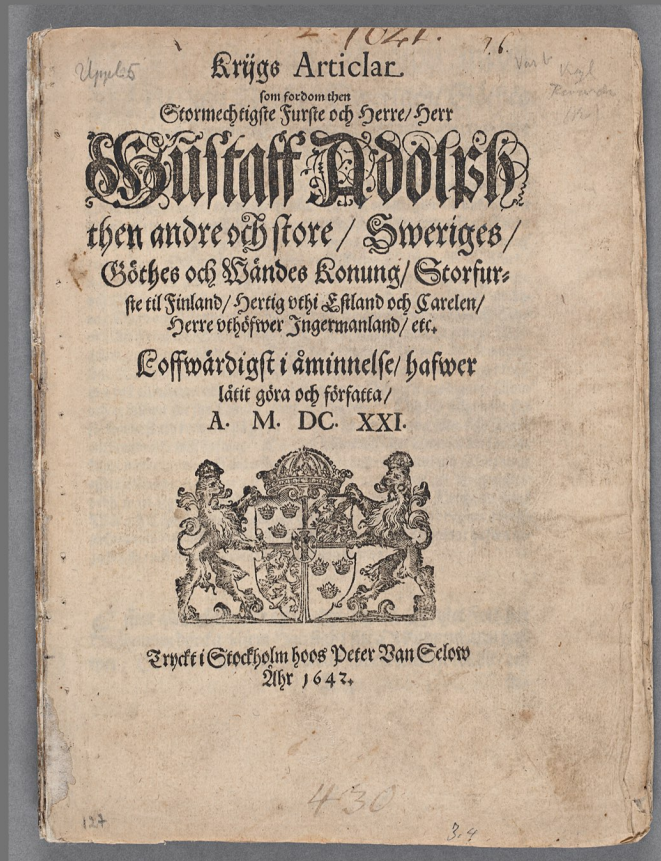

Krijgs articular som fordom then stormechtigste furste och ...

SOT // F1700 / 3398

Tillkomstår 1642
Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

Uppsl 5

1047. 76.

Varb Kgl
Revisör
(11)

Krüggs Articular.

som fordom then
Stormechtigste Furstie och Herre/ Herr

Gustaff Adolphus

then andre och store / Sveriges /
Göthes och Wändes Konung / Storsur-
ste til Finland / Hertig vthi Estland och Carelen /
Herre vthöfwer Ingermanland / etc.

Loffwärdigst i äminnelse / hafwer
lätit göra och författa /
A. M. DC. XXI.

Tryckt i Stockholm hoos Peter Van Celow
Åhr 1647.

430

127

3.4

Handwritten text at the top of the page, likely a title or header.

Handwritten text line below the title.

Large, highly decorative initial letter, possibly 'C' or 'S', with intricate flourishes.

Second line of main text, starting with a smaller initial.

Third line of main text.

Fourth line of main text.

Fifth line of main text.

Sixth line of main text.

Seventh line of main text.

Eighth line of main text, possibly a date or reference.

Large, faint decorative block or initial in the lower middle section.

Ninth line of main text.

Tenth line of main text.

Vertical text on the right-hand page, including words like 'de', 'te', 'D', 'oc', 'ib', 'oc', 'ta', 'na', 'oc', 'ra', 'ne', 'ga', 'fir', 'm', 'oc', 'fo', 'til', 'fri', 'eff', 'de', 'W', 'ter', 'ga'.

Text on the right-hand page below the second decorative initial.

Wij Gustaff Adolph medh Gud; Nådhe / Sweriges / Göthes

och Wändes Konung / Storfurste til Finland / Hertigh vthi
Estland och Carelen / Herre vthöfwer Ingermanland / 2c. Göre wit-
ter ligit / at effter som vthi förledne Tijder den ringa Krigs Disciplin och
Ordning som här hafwer varit i Brwl / är ock så effter handen förtappat
och nederlagd / och i samma stadh all Dordning och stelffswäld vpkommen
ibland Krigsfolket och inriktade / förmedelst hwilket som offtest skadha
och stora nederlagh medh Fäderneslandzens skada och yttersta Förderrff-
tagne äre : Och wij betrachtandes at Rikszens Förswar och Wälfärd /
näst Gudh på gott Krigsfolk och ette wälförordnade krigsRegemente
och Disciplin består / gärna där effter trachte / och Ds winläggie / at Ah-
ra / Dngd och Mandom må inrotas vthi Krigsfolkedes Modh och Sin-
ne ; All Feegheet / Siälffswäld och Ddngd förtagas / sämpt genom Wäl-
gärnigar / sämpt hårde Straff / och hwar man til Lydno / Hørsamheet /
sine Wapens rätta Brwl och Öffning / så ock alt annat som Krijget kräf-
wer må tilwänias och sinnas när omeränger så mycket modigare / säsom
och at blifwa för sin Dlycka i tijdh warnader. Och där någon för sitt
förseende skuld kommer på straff / at han icke må kunna säya sigh sådane
tilförende icke wist hafwa. Därföre hafwe wij låtet öfwersee dee förrige
krigs Articlar där aff taget hwadh nyttigt hafwer syntz / och så författat
effterfölliande Articlar ; Hwille wij wele at skole aff alt Krigsfolket /
dedh wari sigh Inländsk eller Fremmad / Ryttare eller Knechter / som i
Wår och Cronones dienst brukas / beswärtas / achtas / obserwas och eff-
terkommas / så ock vthi alle Krigs Rättegänger och Dommar hafwa la-
ga krafft / och til execution efftergången warda.

I.

Effter all Dlycka komet aff Gudhi / och alle Christet Folk bör
Shonom dyrcka / säsom Han sigh i sitt Ord oppenbarat haf-
wer ; Därföre skal här medh alt affgudereri vara förbudie / och

Uij

ingen Affgudadyrkare / Trullkarl eller Wapendöfware i
Lågret och ibland Krigsfolket lidhen warda / vthan där nå-
ghon bestås at dyrcka och tilbiddia Affgudhar / eller döfwa
Wapn och Wärior / och umgås medh Trulldom eller såda-
ne Schriftelige Konster / och han effter skäligh vnderättel-
se icke affstår och sigh råtta låter / så skal emot honom *proce-*
deras effter Gudz och Sweriges Lagh / och där til ewentyrs
för någre Omständigheter skuld kunde falla betänckande in/
den aldeles at *exequera*, då skole sådanne åth minstone för-
wysas Lågret och alt gemeenskap medh wårt Krigsfolk.

II.

Hwilken som försmäder H. E. Krans Namn / drucken
eller nöchter / och blifwer där til wunnen medh tw Wittnen/
han skal Döden döo vthan alle nådher.

III.

Gör någon Gäckery och Apspel aff Gudztiensten / be-
spottar Gudz Ord och dee högwärdige helige *Sacramenten*,
och blifwer där medh beslagen / han skal först hafwas til Lå-
grets *Consistorium Ecclesiasticum*, och där hans hänlige ord
finnes aff *Consistorialibus* at wara medh någon Försmädelse
och *Blasphemia* bemängde / skal han sedhan effter deras *ad-*
vis och betänckande dömmas til Swärdet och *executeras* v-
than nådher ; Are hans ord vthan Försmädelse / och allenast
aff obetäncksamheet och Lättfärdigheet här slutne / skal han
förste reesan slås i Järn i fiorton dagar / och böta til Hospi-
talet en halff Månades Sald / så ock andre reesan : Och tre-
die reesan *harchebuseras*.

IV.

Allt Gudz Namns misbruk medh swäriande och ban-
nande

de skal wara förbudit; Finnes någon och öfwerlyges sådant
at göra i hastigheet eller aff något Iſwer vthi sitt Kall / då
gifwe därföre effter som han är til vthi fattigas böſkan / eller
pundes i Regemånts åsyn tå *Chorum* är hållet; Gör ded nå-
gon aff en lättfärdig Sedwana eller i Dryckesmåhl / tå bö-
te en halff Månadts såld til Hospitalet / och vthi näste Cho-
rum mitt i ringen göre Gudi affbön på knä alle medan *Chorum*
warar / och här ware Prästen Målsägande vthi.

V.

Och på ded en sann Gudzfruchtan vthi krigsfolleds hie-
ta inrotas måtte / därföre wele wij at hwar Morgon och
Afton skal *Chorum* hållas i Lågret aff alt krigsfolket / och
först teln gifwas aff Fältherrens / eller dāns Lågret Com-
menderar Trumpetare / sedan strax där oppå swaras aff alle
Rytternes Trumpetare och Knechternes Trumslagare til-
lyfta / både vthi begynnandet och ändandet / och så hålla alle
Prästerne *Chorum* och böön tilllyfta.

VI.

Hwilken Präst *Chorum* försummar at hålla / vthan be-
wißligh siwtdoms / eller annor laga förfall / böthe för hwar
gång en halff Månadz Sald til Hospitalet.

VII.

Hwilken Soldat *Chorum* försummar / skal första och an-
dra gången aff sin Rootmästare pundas; Tredie gången
stående i Halbjärn dagh och natt / där han tefe lagha förfall
haffe hafwer.

VIII.

Hwilken Präst drucken besummen warder när *Chorum*
aff honom hållas borde / skal tvenne gångor aff Fält Consi-
storio förmanas; men tredie gången vthur Lågret förwißas.

A iij

Alle

IX.

Alle wanlighe Högtidz daghar / och åth minste hwarie Söndagh / skal Predikning hållas / och där til om Lågenheten så tillåter / en gång i Befan / särdeles när icke någon annan heligh Dag infaller ; och skal Predikningen på samma sätt som *Chorum* tillåna gifwas. Hoo Predikningen försommar / Präst eller Soldat vthan laga Förfall och märckeligh oböndwifkeltigh hinder / straffes som om *Chorum* sagdt är.

X.

Alle Marcatenter och Tappare skola sluta deras Bodar så snart tekn til Predikningen gifwit warder : såsom ey heller vnder *Chorum* sällia något Söl / Wijn / Brännerwijn etc. vth. Finnes någon och beslås at göra här emoot / och sällia något vth medan Prädikningen och *Chorum* vppstår / hafwe förbrutit sitt godz / halffparten til *General* Prophossen / och halffparten til Hospitalet / och sittie en dagh i Halsjärn.

XI

Alle *Collatz* och Gåstebodh skole återvända när Gudztjänsten hållas / widh straff som om *Chorum*s försummelse vthi den siuende *Articlen* sagdt är / och böthe ändå hwar Soldat til Hospitalet två öre ; men andre Befälhabere hwar effter som han är til / effter gode Måns ord.

XII.

Vthi alle förb^{de} Åhrenden / hwar ingen annan klaghar / skole Prästerne Målsägande wara / och den broslige angifwa för hans Sfwerste eller Ryttmästare / eller där han sielff Sfwerste eller Ryttmästare är ; eller elliest ingen Sfwerste eller Ryttmästare vnderkastade ; för Fälcherren / och han wari plichtig at skaffa honom rätt.

Alle

XIII.

Alle Präster som brukas vnder Krigsfolket skole förordnas aff Biskopen vthi dedh Stiffte där Folket är hemma. Ingen Sfwerste eller Ryttmästare hafwe macht at antaga någon Regemens eller Ryttare Präst aff egit godh tyctie/ vthan låte sigh nöya medh den som Bissen honom tilordnades warder.

XIV.

Sch pådedh alle Capitels saker icke mindre i Fält än elliest måge ordenteligen ransakade och affdömda vara; Så förordne wij i Lågredt ett *Consistorium Ecclesiasticum*, för hwilket skal vara *President* vår äldste Hoffpredikant/når wij sielfwe i Fält äre / eller i vår fränwaru *Generalens* Prädicant / och hans *ordinarij Assesores* skole vara alle Regemens och Ryttare Präster / hwilke wij gifwe fullmacht at tractera och slita alla Capitels saker effter Gudz Lagh och Kyrcieordningen/ och hwad de i så måtto göre/ware så krasstigt såsom dedh vthi något annat *Ordinari Consistorio* förhandlat woro.

XV.

Ingen Höfwedzman skal må antaga någon Präst vthan Sfwerstens och *Consistorij* samtyctie. Nyckit mindre skal han må någon affdancka / eller aff Kallet säctia / vthan han aff *Consistorio* odugse och orwårdigh befinnes.

XVI.

Finnes någon Krigspräst *vitios* vthi Lårdom eller Leswerne / då skal hans Sfwerste eller Ryttmästare anten sielff eller genom någon annan anklaga honom för *Consistorio*, och där Kåremålen sanne och grundade finnes/då måge de säctia honom ifrån tjänsten och Prädikoambetet/ effter som brotten är til. Klaghar icke Sfwersten eller Ryttmästaren anten
för

för Förfumelse eller Mådhåld skuld / så klaghe hoo som Prästen består vthi något dedh förargelighet är. Och där ingen annan finnes som klagha wil och Lasten är *notori*, så stämme *Consistorium* honom siälff / och *Presidenten* förordne en Prästman som honom anlaghar och Rätten söker / alle fören at all förarghelse må vndflys / och dedh gemene Krigsfolkede til Gudheligheet aff Prädicantens *exempel* och Lestverne be-
wekt warda.

XVII.

Såsom nu alle i gemeen hafwe lofwat och swurit at wela och rätta Lydno hålla och Budh wårt stånda / alltså skole de och desse Artiklar hålla / och medh vpräckte Händer swäria effterföllliande Eedh.

Gemene Befähles och Soldaternes
så och Ryttarnes Eedh.

Iagh N. N. lofwar och swär / at wela wara den Stör-
mechtigste Högborne Furste och Herre / Herr Gustaff A-
dolph / Sweriges / Gøthes och Wendes Konung / Storfur-
ste til Finland / Hertig vthi Estland och Carelen / Herre vth-
öfwer Ingermanland etc. och Sweriges Rike / en huld och
trogen Krigsman och Tienare / i alle måtto sökia och fordra
H. K. M.^s och Riksfens gagn och wälfärd / hindra och aff-
wäria H. K. M.^s och Riksfens skada och fördärff / och i tydh
tillänna gifwa och wara för H. K. M.^s och Riksfens Olyc-
ka. Sedan wil iagh migh och rätta effter Krigs Artiklarne
som migh föreläsné äre / och dem effter min yttersta förmågo
effterkomma och fullgöra / och migh manligen hålla i Slacht /
Skärmngel och Storm til Land eller Wafn / där vthi iagh
effter

effter Sägenheten kan komma och förordnat warda. Jagh skal
och wil willigh och flitigh wara at waka och arbehta til Ko-
nungens och Rikens bästa/ thet wari i Fält/ på Fästningar/
Step eller elliest hwar dedh kan befalt warda. Måne Be-
fählhabere och Förmän skal iagh lydno stånda i allo thyt the til
Konungens nytto och gagn biudandes warda/ och migh för
Gudh/ Konungen och hwar åhrlich Man swarligit är. If-
från Fahnian och thet Fekn som iagh vnder förordnat är skal
iagh icke wäka/ eller migh vndandöllia/ vthan then fölgachtig
wara så offta migh tillsagt warder / icke heller i Fält thet iffrån
fly medan mitt Leswerne och helsa thet tillåter/ och i alle krigz-
nöder för troheet skuld hafwa ospare / Luff / Leswerne och
förmogo/ och i allo thyt som för: mig såsom en åhrlich Krigz-
man wäl anstår/ förhålla/ och så wide migh något Kall aff N.
K. M. är betrodt eller framdeles kan betroos/ thet medh all
flit effterkomma/ Så beder iagh migh Gudh til hielp til Luff
och Stål/ som iagh thet troligen håller.

XVIII.

Allt som nu äre eller framdeles tillkomma / hwadh heller
the Corporlige Eden gjort eller en gjort hafwa / skole wara
skyldige at hålla och effterkomma desse Artiklar och där effter
dömas / särdeles medan the i Fält och på Arbethe äre stadde.

XIX.

Effter nu inthet Regemente kan hafwa bestånd / som icke
är funderat på itt rätt Sätt och wist mått at biuda och lyda.
Så skal hwar och en wetta / dedh wij såsom Sweriges Ko-
nung/ äre den/ vppå hwilken alle dee/ ehoo dee äre/ högre eller
lägre / som krigsmän wara wele och skole / äghe hafwa sin
förste och högste uppsicht; Och at där war Majestet närwa-
rande

B

rande år/tå återwände alle wåre *Officerers* och *Befalnings-*
måns macht och myndigheet / så widt dem icke wår willia at
effterkomma och i wårcket ställa / särstilt aff oss pålagges.

XX.

Thernåst skole och alle både befåhl och gemene lydige wara
wår och *Riksens Marsk* / heller then som wij vthi hans stadh
til *Fälcherre* förordnandes warde / vthi alt thet / och så länge
han dem biuder / som lända kan til wårt och *Riksens* gagn
och nytto.

XXI.

Hwar och en *Krigsman* åger *Marsken* hedra och i wörd-
ning hålla / såsom wårt sändebudh / den wårt *Rum* förträ-
der / icke mindre än oss sielswe om wij tilstådes wore ; Och e-
hoo honom håder medh ord som spöskke åre och icke *Åhran*
angå / vthan elliest lända honom til förtlening / straffes effter
Krigsrättens *Doom* / anthen til *Åffbön* / *Järn* / *hächte* eller
annat *arbitral* straff / effter som *Personen* och *orden* åre til.

XXII.

Gå the heder och åhra an / straffes til *Lijfwet* / hwar han
them icke bewijsa kan medh fullom *stålom* / som *orden* sadhe.

XXIII.

Ehoo som sigh emoot honom vphåfwer medh wåpnade
hand williandes honom medh wrede *angripa* / miste *Lijfwet* /
anthen han skade gör eller ey.

XXIV.

Slår någon effter honom medh *Nåfwan* / miste sin högre
Hand / hwadh heller han råfade eller icke.

XXV.

Nu kan hända at han som *Marsk* eller *Fälcherre* år / nå-
gon *Riddersman* aff *Adel* eller *Dadel* vthan om sitt kall / aff
hastigh

hastigh wrede vthi Collatz eller elliest således medh ord eller
gärningar förtörnar / at thet enom Ridderman icke står til
at lijda; så klage den sådant wedersars / Marsken saklost an
för Krigsrätten / hwarest Marsken honom swara och tillsyl-
lest göra skal / effter deras Dom / och som saken är til.

XXVI.

Såsom om Marsken sagde är / så wari Saghsamma / om
alle andra höge fall / såsom är Fält Marskalken / Generalen
för Artilleriet, Fält Wachtmästaren / Generalen för Cavalle-
riet, Fält Swartermästaren och Munsterherrerne / och an-
dre som uppsicht i Lagret hafwa skole / medh sådan bested / at
hwar hedra och wyrda dem som öfwer honom äre / och niute
öfwer andre som vnder honom äre / för: ^{ne} Rättigheter och
Præminentz widh sådant straff tilgörandes som sagt är.

XXVII.

Lijka som alle / både Befähl och Gemene / äre skyldige at
wyrda och lyda sin Fältherre och General Embeten: Så ä-
ga och alla the som vnder ett Regemente äre / the wari sigh
Befähl eller Gemene Ryttere / wyrda och lyda sin Öfwerste /
Öfwerste Leutenant / Öfwerste Wachtmästare och Swar-
termästare / och dem vthi tilbörligt anseende hafwa.

XXVIII.

Sätter sigh någon aff Befählet eller gemene Ryttere och
Knechter emot sin Öfwerste eller andra aff deras öfwer Be-
fähl / görandes dem någon meen / hinder / håån eller spått med
ord eller gärningar; Eller effterkommer icke hwadh som til
wårt och Ryksens gagn budit warder / så straffes såsom til-
förende om Marsken sagt är / eller här effter vthi hwart fall
widare vtheryckt warder.

B ij

Men

435

XXIX.

Men biuder *Sfwersten* / *Sfwerste Leutenampten* etc. sicc vnderhafswande *Folk* en eller flere / något annat än thet wår *tienst* angår / och vthan om hans *Embete* är / så erkänne *Regemens* rätten therosfwer hwad han *skyldigh* är / effter som *saken* är til.

XXX.

Lika så skal och hållas medh biudande och lydande emellan *Ryttmästaren* / *Höfwidzmannen* / theras *Leutenampt* / *Fendrick* och gemene *Ryttare* och *knechter* / såsom om *Sfwersten* och hans vnderhafswande *Folk* sagt är. Och där någon *skilnadt* dem emellan kómer / rättes och straffes på för:ne sätt.

XXXI.

Hwad *Underbefáhlet* och deras vnderhafswande gemene *Ryttare* och *Knechter* anlangar / så wari then som dem til *heder* och *áhra* angriper / *skyldigh* thet til at bewýssa / och skal *procederas* där medh såsom emellan *Jemlyka*.

XXXII.

Biuder någon gemeen *Soldat* sin *Swartermästare* (anthen ded är vnder *Ryttare* eller *Knechter*) heller *Wachtmästare* / *Furerare* / och *Fendrich* / *Leutenampt* eller *Rustmästare* / hugg medh *Nåfwa* när han honom något på *Embezens* wágnar *besallandes* *warder* / miste *Nåfwan* och *kóres* aff *Lágrede* / Om dedh i *besáttningen* skeer / Men skeer dedh i *Marcken* eller i een *belágrat Fástning* sedhan *Wachten* *satt* är / miste *Lýfswet*.

XXXIII.

Sargar han någon aff för:ne *Befáhl* / *harchebuseras*, hwad heller thet skeer i *Fált* eller *Befástning*.

Stor

XXXIV.

Steer thet vthi Qwarteret eller i Städerna / thet de hwar vthi sitt Logemente äre eller tilsammans komne / så skärskode Regementz Rätten thetne saak / och hwar dem billigt synes / erkänne the arbitraliter.

XXXV.

Ehoo som blåttar sin wäria i Marstkens eller Fälcherrens närvaro / i den acht därmedh skade at göra / miste handen.

XXXVI.

Ehoo som blottar sin wäria i wredersmähl vnder flygande fahna vthi slacht eller Fogordningar; äret i Marcken / barcbuseras; äret vthi besättning / miste handen och förwifas.

XXXVII.

Ehoo som sigh fördristar at blåtta sin Wäria på thet stället och tijdh / där Krigz eller Regementz rätten hålles / straffes til Luffwet.

XXXVIII.

Ehoo som i någon fästning wid besatt wachte / blåttar sin Wäria; wredes modh / miste Luffwet.

XXXIX.

Ingen skal sigh General Prophoffen / hans Leutenamp och Drabanter emot sättia: Biuder någon til / sigh emot honom eller dem at wäria / när han eller the någon på Regementz wagnar antaste / miste Luffwet.

XL.

General Prophoffen är lossgiftwit at apprehendera och antasta alle dem som emot krigz Artiklarne eller allmänne Påbudh handla / eller elliest i någon misgärning beslås och finnes / fast dedh honom icke är befalt / men hafwe den macht på sitt Embetes wagnar.

B iij

Wal

436

XLI.

Wäl må *general* Propfossen antasta och i Järn eller hä-
chte förwara den broßlige; Men ingen må han låta *justifi-*
cera, vthan Jält *Sfwerstens* wetskap och wille/ med mindre
honom strax at *exequera* på den broßlige vthtryckeligen och
specialiter befalt warder.

XLII.

Regemens Propfossen åge samma fröheet och rätt niuta
vnder sitt Regimente / och Fahne Propfossen vnder sijne
Fahner/ som *General* Propfossen vthi Lågret.

XLIII.

Hwad Wagnmästaren och andre sligte / som någon befal-
ning i Lågret hafwe / biude på sitt Embetes wagnar / skal så
wilde deras Kall tillåter / vthan gensagu effterkommit war-
da / såsom om andra sagt är.

XLIV.

Alle almänne påbudh skole aff Trumpetare och Trumsla-
gare vthblåsas / omslås och således förkunnas / hoo dem se-
dan bryter / straffes effter dedh wite thet oppå satt är.

XLV.

Ingen Soldat skal hålla sigh för godh/ eller sigh wågra at
effterkomma hwadh befalt warder / til wårt bästa / antingen
medh arbethe widh Fästningarne / vthi Lågret eller elliest i
annor måtto/ hwad thet och wara kan. Hwilken emot så-
dane Påbud myntinerer och sigh offentligen medh moortwillig-
heet thet emot sätter/ straffes til Liffwet.

XLVI.

Hwem Cronones Arbete försummar / straffes til Trä-
håsten eller Järnen / och åthe en tijdh effter som saken är til
Wagn och Brödh.

Be=

XLVII.

Befåhlet skole drifwa Arbetet och flitigt tilsee at thet behörlig fortgång hafwa må; Gör dedh någon försümeligit/ tå straffes effter som skadan är til/ effter krigzrättens Dom.

XLVIII.

Endoch Soldaterne skole lyda och *respectera* deras Förman och Befåhl/ som sagt är/ så skal doch sådan *respect* wyrdning och lydno altidh så wara försiänden / at den sträcker sigh til Wårt och Rytzens gagn och bästa/ och icke annars. Wille någon biuda något som kan komma Öf och Rytet til skada/ förderff eller nadel/ tå stände krigzmannen honom ingen lydno/ ehoo han och är högre eller lägre: Och thet någon dedh gör/ tå stände lijka straff wedh den thet bödh.

XLIX

Ingen Öfwerste/ Capitein/ myckit mindre någon aff vnderbefåhlet skal biuda och anmoda sin Vnderhafswande Soldat något trälachtige släp til sitt eget bästa; Gör dedh någon/ tå stände thet til Krigzrättens Dom / hwad straff han där medh förtient hafwer/ hwilket måste skärpas eller lindras effter som skadan eller fahran/ som anthen R. M.^s eller krigzfolket hafwe warit vnderkastade/ är sioor til. Men där Capiteinen eller Öfwersten fordrade aff en eller flere sijne Soldater någon handlangning / i Fält eller elliest/ thet han vthan stort beswär och släp wäl kan göra / thet skal han på besalning wara skuldig owägerligen at vthrätta.

L.

Ingen gänge någon annan wagh vthur Lågret eller Staden / eller och tillbaka in igen / vthan genom Porten och ordinarit wägen/ widh Lijffstraff tilgörandes.

Ingen

437

LI.

Zingen göre om Natten något Larm i Lågret eller slute
något Rör aff i oträngde måhle / hoo thet gör / straffes til
Lijfwet.

LII.

Når omblåset / omslaget eller nödförstige tillsage warder
at wachten sättas skal / hoo då wachten försummar / straffes
til Tråhåsten / järnen eller Wagn och Bröd / som saken är til.

LIII.

Säswer någon på Schiltwachten thet wari sigh och
Grenz Befästningar / eller i Marcken / harchebuseras.

LIV.

Går någon ifrån Schiltwachten / för än han aflöses / el-
ler dricker sigh på Schiltwachten så drucken / at han sin tienst
icke förrätta kan / harchebuseras.

LV.

Når omblåset eller slaget warder / då låte hwar och en
sigh strax finna hoos sin Fahna: Försummar thet någon /
straffes til Järn.

LVI.

Når man oprycker / då skole alle som Fahnan sworit haf-
wa / wara sin Fahna föliachtige; Och ingen fördrifte sigh
at blifwa tillbaka / ochan Swerheetenes Loff och minne;
Blifwer någon tillbaka aff försummelse / straffes til Järnen.

LVII.

Steer thet aff Myterij / straffes til Lijfwet / anthen thet
är en eller flere.

LVIII.

Rymer någon ondän wår och Rijsens tienst / som skrif-
win / legder eller wårswader är / eller och wijter ifrån sin
Fah-

Fahna / och den icke til thet yttersta förstvarar / så länge hon
kommer i sitt behåld igen / straffes til Lyswet.

LIX.

Hwar och en achte medh flijt så i Fågande som elliest den
Plaz honom tilordnad är ; Och ingen stryke framman för
annan / eller blande sig bland trohen / eller säctie sig på wag-
nerne som effter ordningen bör vthi wappn til wårns reda
fåga. Hoo thet gör straffes som fahrligheten är til / then där-
aff förorsakas kunde / hwilket Regementz råttten wetta bör.

LX.

Rymmer någon i Marken ifrån sin flygande Fahna /
starffes til Luff och åhra / Bliswer han sargat eller dödat åå
flygande Fothe / ware saklös som thet gör.

LXI.

Hwilken Fahna Ryttre eller Regemente Knechtar kom-
mer medh Fienden til at drabba / och tagher flychten för an-
the Sidwariorne icke mehra bruka kunne / skole stånda til rät-
ta för Marsten och öfwerste Krigzrätten.

LXII.

Finnes skulden hoos Befåhlet / wari åhrelöös och aff Låg-
redt föjagat.

LXIII.

Finnes skulden hoos Befåhlet och the gemene tillijka / så
straffes Befåhlet som sagt är ; Och aff the gemene hängias
hwar tjonde effter Lotten / och the öfrige tiene vthan Fahna /
och liggie vthan om Swarteret / och göre Lågrede reent / thet
thet oreent är / alle in til thet the medh Mannheet sin willo bo-
tat hafwe. Doch hwar någon / en eller flere ibland desse kun-
ne in för Krigzrätten tee / at the öskuldige åre för sine Perso-
ner / så wari saklöse / och niute deras öskuldighet til goda.

G

Ehoo

LXIV.

Shoo som först tager flychten / må saaklöst ihjälslås ; Och
ther han ondkommer / deeles til en skålm och vthropes offens-
ligen därföre och wari fredlös.

LXV.

Stormas til någon Fästning eller Skantz / wylka the aff
medh mindre the medh Fienden hafwe warit til mangels och
brukat deras Sidwårior / eller blifwa aff Fienden nedkastade /
wari så om Befåhl som gemene Knechtar Lagsamma ; doch
skole Domare skatta Stormens möhjeligheet / och ther effter
Domen skärpa och lindra.

LXVI.

Swilken Fahna förloper en Fält Skantz / batterie, reduicte
lijde samma straff / medh mindre the tree Stormar vthståt
hafwa / och ingen hielp fått / och så dödznöd förhanden är.

LXVII.

Swilke Fahnor och Regemente allmänne Myterij begyn-
na / skole straffas på samma sätt. Finnes ophoswet och Ro-
ten til Myterij / then straffes til Lyswet ; och the honom lyd-
de och beplichtade / straffet effter thet sätt som näst tilförende
sagt är.

LXVIII.

Swilke Fahnor och Regimenten icke fort wele / när man
drabba eller storma skal / och Redden til dem kommen är / o-
than stå stilla aff mootwillie / eller skräck / eller taga flykten /
stående samma straff som förr sagt är.

LXIX.

Warder någon Fahna eller Regemente Fältflychtig / så
skole the Tree reesor effter annan / Ser welor emellan hwar
stämning / til råttta *citeras*, och dem säker leigd gifwas til råttta
och

och ifrån / sin saak at förswara: Finnes de emot Eedh och troheet handlat hafwa / då skole de ährelösa och til Skälmar dömas / och billtoge läggias / hwad heller dhe tilstådes komma eller ey. Doch thet de sigh för rätten inställe / skal dem Leiden obrotligen hållas / och de släppas oppå frijan foot igen.

LXX.

Hwilken Fahna eller Regemente inhåller sigh i tractat eller handel medh Fienden / Och / Marsten / eller den i Marstens fränswaro commenderar, orwettandes och orwilliandes; så straffes Befåhlet som skyldig är til Lyff / ähra och godz / och hängies hwar tyonde aff the gemene / och the öfrige straffes som förr är sagt.

LXXI.

Kan sigh någon ondleda / at icke hafwa warit medh dem andre deelachtigh / vthan heller emoot sagt / wari saklös och miute thet til gode / när någon förfordring medh Lågenheet stee kan.

LXXII.

Blifwe sådane ey tagne / så procederas emot dem såsom om Fältstychtighe sagt är / och the skyldiges godz *Confisceres.*

LXXIII.

Hwilken någon Fästning vpgifwer til Fienden / vthan högste nödh / så straffes Gubernuren och Befåhlet til Lyffwet; och the gemene tiåne vthan Fahna / och liggie vthan om qwarteret / och göre all oreenligheet i Lågret reent / in til des the sin Brott medh någon manlig gärning botat hafwe.

LXXIV.

Ewinge gemene Krigzfollet Gubernuren at vpgifwa Fästning / och thet kan dem öfwerlygas / så miste Lyffwet alle som något Befåhl hafwe beklådt / och i samma twång *Consente-*

C ij

mt.

438.

nat; Och aff the gemene tages hwar tihonde Man medh Loff
och/ och hängies. Thesse effterföllande fall äre til at skatta
ochi Fästningens vpgifswande: 1. Ytterste hungers nödh/at
alt som een Menniskia kan lefwa aff/ är förtärde. 2. All
Wårn förtagen / och ingen hielp mehre at förmoda / och at
Fästningen lufwål innan kort tindh måste komma i Fiendens
händer medh alt folksens dödh och vndergång. Thesse fall skal
Marcken medh sine Bisittiare skoda / och där the sanne äre/
döme dem saklöse; hwar och icke/ straffes som sagt är.

LXXV.

Hälle gemene Soldater samqwämbd och göre sambling
ochan deras Capiteins wetskap och förordning/ tå straffes
the aff Befåhlet therhoos äre/ til Lufswet/ och the gemene/ som
om Fästningens vpgifswande sagt är; Och thet ochan an-
seende/ hwadh heller the orsak hafwe haft eller en. Icke skal
heller någon Capitein lätteligen tilstådia någon sambling/
medh mindre han sielf wil swara til saken.

LXXVI.

Kommer någon ochi tråta medh annan / och ropar hielp
anthen hoos sin *nation* eller andre / straffes til Lufswet/ och
the som komma/ straffes som för annat Myteri.

LXXVII.

Gifwer någon kunskap til Fienden/ straffes til Lufswet.

LXXVIII.

Häller någon språk medh Fienden/ ochan wårt eller Mar-
skens i Marcken eller Gubernemens i Fästningen befallning/
straffes til Lufswet.

LXXIX

Wårler någon breff eller budh medh Fienden ochan wårt
eller Marckens eller Gubernemens wetskap och willie / straf-
fes til Lufswet.

Bp

LXXX.

Oppenbarar någon Lösen äth Fienden eller någon annan/
straffes til Lifswet.

LXXXI.

Hwar låte sig nönja medh thet Swarter honom i Låg-
redt eller Stadh tilordnat warder. Hoo sig thet emot sät-
ter/ straffes som för annat Myteri.

LXXXII.

Kastar någon bortt sin Wapn och Wäria / eller förlöper
den i Marken/ löpe gatuloppet och liggie vthom Lågrede/
görandes reent Lågrez orenligheet / til des han sin willo bo-
tar medh någon manlig gärning.

LXXXIII.

Ehoo som bortfällier eller bortpantar sine wärior/Wapn
eller Lodh/ Krucc/ Hador/ Piclor/ Sköflar och Spadar el-
ler annan Redskap/ löpe gatuloppet förste och andre gången:
och tredie resan straffas som för annat Tiuswerij. Hoo thet
och köper eller sig tilpantar / han wari sigh Krigzman eller
Markatenter/eller någon annan/hafwe förgiort sine Penin-
gar Wapnen och redskapen/så och löpe gatuloppet förste och
annan gången/ och tredie gången straffes som en Tuss.

LXXXIV.

Hwilken som förderfwar eller sönderbryter sin Wapn
och wäria/eller och williandes förderfwar/Hador/Piclor/
Spadar eller annan Redskap/eller och låter smida dem opp/
han skal åter bättra och betala dem/ eller drages honom aff
i hans Löön/ och äthe där til Waen och Bröd til en tidh som
saken är til effter Krigzrättens Doom / hwilken måste skär-
pas eller lindras effter Tidsens lägenhet och andre omstän-
digheter.

G iij

Hoo

439

LXXXV.

Hoo emot förbud något köper eller bortfål sedan omslaget är/hafwe förwärkat den som fälde / sitt Godz ; och then som köpte/ sine Penningar/ och straffes ytterligare effter thet wite som förbudet wedhänger.

LXXXVI.

Ingen lüdes hwarcken hemma eller i Fält ibland Krigzfolket som til en Skälms dönder är/ eller elliest för sin misgärning skuld hafwer warit onder Starprättarens händer.

LXXXVII.

Inchet balliande tilstådes i Lågrede eller Befästningen. Faller någon träta/den skal skiltias åch aff Regemens rättent; Hoo den andre och manar til balliande/ tå stände til Rättens Doom honom at entskylla eller fälla/effter som orsaken är til. Tilståder och någon Capitein / Leutenant/ Fendrich eller Corporal sine Underhafwande at ballia eller fächta / och sådant icke affwår och hindrar / han skal därföre strax affdancas ifrån sitt Embete och tiena på nytt för en gemen Soldat; och där någon skade föllier / stände medh den brozlige til råttta och sware til saken.

LXXXVIII.

Hoo som wåldtager någon Qwinna/ och thet med besläs och öfwerlyges/ straffes til Luffwet.

LXXXIX.

Inge Horor skole lüdas i Lågrede / men wil någon hafwa sin Hustru medh sigh/ thet stände honom fritt. Finnes och någon som itt oreenligt Leswerne fört hafwer / och täncker den at behålla hoos sigh/ tå ächte henne ordentligen.

XC.

Ingen Soldat fördrifte sigh at sättia Eld på någon Stad eller

eller By/ i wånne Land medh willie / gör thet någon/ straffes
som annan *Incendarius*.

XCI.

Ingen Soldat sättie Eld på någon Stad eller By i fiende
Land / medh mindre the blifwer honom befalt aff hans Be-
fåhl/ anthen Ryttnästare eller Höfwidzman. Icke heller skal
någon aff Befåhlet sådant *Commendera*, vthan the hafwa be-
fåhning för sig aff oss eller Fältherren. Gör thet någon/ så
stående thet til Marstkens dom/ hwad hans brott är/ och skat-
tes vthi Domen både skadan så ock thet hinder och affsaknad
som frigzwäsendet/ wårt eller Marstkens Bpsåat taget haf-
wer / så ock den fördeel och nytto fienden therigenom hafwer
bekommit ; Och straffes så den brotliche til Liff / Lem / hä-
chte eller böter/ som saken är til.

XCII.

Ingen Soldat röfwe eller medh wåld tage något aff wåre
Vnderfåtere / anthen the *marchera* igenom Landet / eller och
liggie i Befåttningen / eller Lågrede / widh Liffstraff tilgö-
randes.

XCIII.

Ingen göre gärning åå den som hafwer fått Wårt eller
Marstkens förswarelse breff / hwad heller han är wån eller
fiende/ hoo thet gör straffes til Liffwet.

XCIV.

Hoo sin Wård eller hans Hion slår thet han blifwer för-
lagd / straffes förste och andra gången til Jårn / Wærn och
Brödh / och ware ogilt hwadh han får för skada : Hafwer
han giore någon särdeles skada / så sware effter som gærnin-
gen är til.

XCV.

Ingen drifte sig at hindra dem som tilförning göre i Låg-
redt

redt eller Staden / eller kaste theras godz aff / eller borttagga
theras hästar / hoo sådant gör / straffes til Lifswet.

XCVI.

Hoo som röfwar eller stäl någon Boskap eller annat sliff
i wänneland / eller aff dem som tilföring göra til Lågredt; el-
ler och tager i fiende Land ochan förloff / straffes som för an-
nat Råhn och Lifswerij.

XCVII.

Gifwer Gud lyckan at fienden bleswe slagen ochur Marc-
ken / tā skole alle fulföllia fienden / och ingen slå sig på bythe
för än fienden är förjagat / och så långt skee kan / förfolgder.
Faller man fienden i Lågredt / tā skal en heller någon fördrifta
sig at begifwa sig på bythe / förr än fienden är aldeles förja-
gat och aff Lågredt slagen; och tā plundre hwar den deel aff
Lågredt som honom tildelt warder / icke fördriftandes sig an-
then för at gifwa sig på plundring / en heller fallandes i något
annat Swarter än honom tilordnat är. Slår sig här emot
någon på bythe / förr än fienden är aldeles affslagen / tā må
han saklost ihjalslås aff sin Offererer, stalbroder eller andre;
Eller ther dedh icke skeer / och någon skada likwäl ther aff föl-
lier / miste Lifswet. Föllier ingen skada / liggie ochi Järn en
Månad / och äthe Watn och Brödh / och bythes gifwes til
Hospitalet. Plundrar någon i annat Swarter än honom
warder tilordnat / ware laghsamma.

XCVIII.

Får man någon Fästning eller Stadh inn medh stormande
hand / tā slåa sig ingen på något bythe / förr än all Fästnin-
gens Wårn är intagen / och besättningen eller Borgerskapet
hafwe lagdt Wårjorne nidh / och Swarteren äre Soldater-
ne

ne emellan vthdeelte. Gör någon här emot / ware Lagsam=
ma som näst tilförende sagt är.

XCIX.

Ingen Soldat beröfve eller plundre någon Kyrckia och
Hospital / fast än Staden medh stormande hand intoges /
medh mindre thet dem blifwer befalt / eller och Besättningen
eller Borgerstapet flyr thet in och göre skada eller Wårn
där vthur / Hoo thet gör / straffes som för annat Rooff.

C.

Ingen skal må sättia Eld på någon Kyrckia / Hospital/
Scholer, Swarn / eller göra dem onyttige vthan thet särdeles
blifwer befallat. En skal heller någon violera Präster / vth=
gammaltfolk / Swinnor / Jungfrur eller Barn / medh min=
dre någon aff dem sätter sigh til Wårns / widh straff tilgö=
randes effter krigsrättens Doom.

CI.

Fånges något byte vthi en öfvervunnen Stadh eller fäst=
ning / eller i ett sienligt Lager / där aff hörer oß til all Skytt/
Krwet / Lodh och *Ammunition* som i förrådth är / så ock alt thet
Proviand och *Victualie* som i allmänne förwaring och Hws
finnes : Thet öfrige kommer Soldaterne til / och thet aff gif=
wes en tiyonde deel til the siuka Soldaters Hospital. Alle
Fångar skole oß först *presenteras* och i händer lefwereras ; äre
någre thet ibland *qualificerade* Personer / som wij begäre til
at behålla / för dem wele wij gifwa en redeligh *recompens* eff=
ter som Fångens *Stat* och *Condition* kan wara ; dem andre må=
ge the sielfwe behålla och *rantzonen* äthniuta : Doch så / at
ingen vthan wårt eller Marskens tilstånd *rantzoner*as , wid
Lij straff tilgörandes.

D

Dric=

441

CII.

Dricker sigh någon drucken aff ööl eller Wijn / han finner för sig i fiendens Läger / eller i någon Stadh förr än fienden är alldeles förjaget / eller Stadzens wapn nederlagde / den må saklöst ihjälslås aff hwem honom öfwer kommer på färska gårningen. Men ther han vndslipper och blifwer anlagat och öfwerlygat / och ther föllier skada aff / straffes til Lifwet : Föllier ingen skada / straffes til Järnen en Manad och äte watten och Brödh.

CIII.

Alla ware plichtige at komma på Munstringen hwadh dagh eller tjima dem påbudet warder. Ingen Öfwerste/Rytmästare eller Höfwidzman wägre sigh at låta munstra eller besicftiga sitt Foll / enär thet aff Munsterherrarne förordnat warder / gör thet någon / straffes som för annat Myteri.

CIV.

Ingen Öfwerste eller Capitein lähne vthi Munstringen annars foll at fylla sin Redd; hoo thet gör / ställes för frigg-rätten och dömes ther til en Skålm / sedan weckles Fahnan tilsamman öfwer Hufwudet på honom / och drifwes aff Lägret medh stock knechtar.

CV.

Läter sigh någon leya / löpe gatuloppet första och annan gången / och tredie gången miste hufwudet. Ther och någon Capitein eller Officerer bår wetskap at hans Soldat låter sig leya / eller styrcker honom ther til / blifwe offentligen casberat aff sitt Kall.

CVI.

Hwilken Rytare som lähnar anars Häst/Sadel/Pistoler/Wapn eller Wäria och teer sigh ther med på Munstringen

gen; Hafwe förgiort Häst och Tug/ Wapn och Wäria/ och
han förwyses Lågret; och den som lånar/ ware mindre man/
och förwyses i lyka måtto Lågret; Hwad som och på sådane
sätt förbrudet warder/ ther affkommer halffparten Ryttmä-
staren och halffparten Prophossen til.

CVII.

Förderfwar någon sin Häst medh willie / menandes ther
igenom at slippa heem / eller blifwa affdancat / deles til en
Skålm/ och miste Häst och Tug och förwyses Lågret.

CVIII.

Alle Ryttare eller Soldater skole antagas och inskrifwas
i Kullan på een frij Munstring aff Munsterherrerne / och icke
aff Ryttmästaren eller Capiteinen. Hwarföre en heller nå-
gons Säll eller Låhning skal angå förr än de munstrade äre.

CIX.

Ingen Ryttare eller soldat skal må förlofwas och hur tien-
sten / hwarcken aff Sswersten / Ryttmästaren eller Capitei-
nen / myckit mindre någon aff Underbefälet : Behan es
hoo som på een frij Munstring antagen är / och hafwer giort
sin Eed / han skal tiåna til des han åter på en Munstring aff
Munsterherrerne frij sagt och affdancat warder. Och ta skal
dem Pas tildelas aff Munsterherrerne och deras Sswerste.

CX.

Begärer någon at blifwa affdancat / är han wårswad sol-
dat / thet stånde honom fritt medan han i Borgläger ligger /
så och när tuget ändat är. Ingen ware fritt at affdanca
när Hårfård påbiudes / myckit mindre när man emoot sien-
den rycker.

CXI.

Begärer någon skrifwen Knecht förlofning / ta skole

D 4

Mun-

442

Munsterherrarne skåda hans orsaker / och där de skälige finnas / medh sitt Paff förlofwa honom. These äre the orsaker som gälla må : 1. När han siuker och förkommad är / så at han ingen dienst mehra kan uppehålla. 2. At han i tiugu åhr tiånt hafwer. 3. Eller warit på tiyo Fogh / och thet kan medh fullom wittnom betyga.

CXII.

Giswer någon Szwerste / Ryttnästare eller Capitein någon aff sine Underhafwande Soldater förloff / annorlunda än nu är sage / straffes såsom för annat Tiuswerij : Och den som förloff tager / hafwe förwårckat tree Månaders Söld / och sittie i Järn en Månad widh Wain och Bröd.

CXIII.

Ingen Szwerste / Ryttnästare eller Capitein gifwe någon Soldat heemloff / eller såndan vhr Lågrede / vthan Marskens eller General Commendeurens wetskap och tilstånd ; Gør thet gör / hafwe förwårckat tree Månaders Söld / och sware til skadan som wij thet aff tage.

CXIV.

Ingen Ryttnästare eller Capitein draghe vthur Lågret eller Besättningen at *sollicitera* om sijn Löhn / Råst eller elliest / vthan Marskens eller *Guberneurens* willie och tilstånd : Gør thet någon / hafwe förwårckat sijn Ansfordring / och sätttes i från tjensten och Embetet / och förwijses Lågret.

CXV.

Ingen Ryttnästare eller Capitein förhålle sine Soldater deras Söld eller Låhning / eller den i någor måtto affkortte ; Gør thet någon / och thet klaga / stände thesfore til råtta och sware såsom för annat Tiuswerij : Skeer oß therigenom någon skada / så at folket för hunger och nödh skuld anten falla
i siuk=

i skuld / gifwe vp någon Fästning eller Myntinere / förlo-
pe/ etc. Så skal han swara oß icke mindre än han een orsak
och vphoff til all Olycka varit hade.

CXVI.

Hafwer någon Capitein/ eller Ryttmästare försträckt sitt
Folt/ och begärer wara betalt/ sådant skal skee medh Commis-
sariernes wetskap/ och gälden så affdragas/ at war tjenst lijk-
wäl icke alldeles försummas.

CXVII.

Fränger nöden at länningarne icke aldeles kunne effter be-
stälningerne vthgå i rättan tijdh/ så skole doch lijkwäl alle lä-
ta sigh finna willige til war tjenst/ allenast at the medh kost til
nödtorfften försorgde warda: Doch skal thet dem råster v-
thi affräkningen goft giort warda effter bestälningen.

CXVIII.

Thet är och enkannerligen aff nöden at råte och rättwiso/
så wäl vnder krigzfolket som andre/ vthan wäld och ordente-
ligen skepas.

CXIX.

Konungen är Gudz Doom hafwande på Jorden; han är
högste Domaren så i Lägret som hemma.

CXX.

Men effter myckit finnes som hans Domar orwärdigt kan
skattas; ty bör så wäl i Lägret som elliest Vnderdomare wa-
ra som trätor åthskillia och skärskoda/ och botha hwadh emot
desse wåre Artiklar brüet warder.

CXXI.

Wij förordne fördenksuld vthi wåre Läger/ twenne Rät-
ter/ vnder och öfwer Rätten.

D iij

Vnder

Under rätten består vthi Regemens Rätten vnder foot-
folket och Ryttare Rätten vnder Rytterijt.

Vthi Regemens rätten skal *Sfversten* vara *President*,
eller och i hans stad *Sfverste Leutenampfen*. Hans *Bi-*
sittiare skole vthwällias aff heele Regimentet / *N. 2. Capi-*
teiner / 2. Leutenampfer / 2. Fendricher / 2. Ghergeanter / 2. Fu-
rerare / 2. Förare / så at talet är til *13. Personer med President-*
ten.

Vthi Ryttare rätten skal *Sfversten* för *Cavalleried* vara
President, eller i hans stad *Ryttmästaren* för vår *liiff Fahna*.
Hans *Bisittiare skole vthwällias* aff alle Ryttare *Fahner N.*
3. Ryttmästare / 3. Leutenampfer / 3. Fendricher / 3. Corpora-
ler så at talet är til *13. Personer medh Presidenten.*

Vthi *Sfverste rätten* sitter *Marsten* såsom *President*, el-
ler i hans frånvaru *Fält Marstkalken*. *Marstens Bisit-*
tiare skole vara Fält Marstkalken / Generalen aff Artilleriet,
Fält Wachtmästaren / Generalen för Cavalleried, Fält Svar-
termästaren / Munsterherrerne / så alle *Sfversterne* / eller i de-
ras frånvaru *Sfverste Leutenampferne*. Och desse alle sko-
le vara tilstädes så offta *Krigsråd* hålles.

Medh deras *Sätthen* vthi *Krigsrådet* och *Rättegånger*
skal denne *Ordnungen* hållas / at *Presidenten* sitter i *Hög-*
sätet ensam / sedan på the nedre sätthe *Stolar* på högra
sidan om honom / *Fält Marstkalken / Fält Wachtmästaren.*
På vänstra sidan *Generalen aff Artilleriet, Generalen aff Ca-*
valleried, sedhan hvar om annan effter denne *Ordnungen.*
Fält

Fälte Swartermästaren / Munsterherrerne / Sfwersten för
wårt Hoffregemente. Så Wplandz / Wästergötlandz / Små-
landz / Östergötlandz / Norlandz / Finlandz och Carelens
Regemente. I tre åntå aff för:^{ne} *ordinari* några *extra ordi-*
nem wthwalde och keeste / the skole intaga Säten näst för:^{ne}
ordinari Regementē. Ther vppå föllie Sfwersterne för främ-
mande eller besällade Regementen / hwar såsom han länge
tiänt hafwer.

CXXVII.

Alle thesse Domare så i öfre som vnder Rätten / skole gö-
ra theras Eed vnder baran Himmel / och swärta Gudh och
Sß effterfölliande Eed. Iagh N. N. lofwar och swär widh
Gudh och hans S. Euangelium / at iagh wil och skal vchi alle
Domar rätt göra / och döma effter Sweriges Lagh och desse
Krigz *Articular* och mitt bästa Samwethe / och thet en låta för
Frändsämia / Näsämia / willie eller wenskap / myctie mindre
för Reddhoga / Afswund och Illwillia / eller och för mutor och
gäfwer skuld. Ingen och den Saklösan göra som saker är / el-
ler den saker som falllöser är / så bedher iagh migh Gudh til
hielp til Lyff och Siäl / som iagh thetta troligen hålla skal.

CXXVIII.

Domare i öfwerste rätten skole göra deras Eed / först Lä-
gret slåås / och skal Marsken och hans Visittiare samblas
på den Ort Domstolen blifwer satt vchan för Marskens
paulun, och ther skal en först på våra Wägnar hånda Eeden
aff Marsken / sedan förestaswar Marsken Eeden äth siina
Visittiare.

CXXIX.

Vchi både vnder Rätterne skal *Presidenten* göra Eed / och
sedan

sedan medh hantagh hånda Eeden (hwilken offentligen så
offta Rättegånger hålles / oplåsas skal) aff sine förordna-
de Bisittiare.

CXXX.

Behi öfwer Rätten skal wara en Eedsworen *Secretarius*
som flitigt hafwer öpsyn medh *Prothocollet* at all ting wäl an-
noteras; ställer och författar Dommarne / Rådslagen så och
alle *Acter*, som i Sål medh alle Belägringar / Slachtingar /
Skärmyglar och annat sligte anteknar och *noterar* medh da-
gar / tyder och andre *circumstantier*. Han skal och jämppe
Marsten vnder skrifwa alle Domar och Rådslag. Sedan
skal han hafwa vnder sin hand 2. *Notarios* och skrifware som
hålla *Prothocollet* och skrifwa alt i reent; Så och hålla godh
registratur på alt thet som Marsten eller Riksrådet befaller/
eller och til dem skrifwes och anländar.

CXXXI.

Behi öfwer Rätten skal och wara vnder *Presidentens* Lyd-
no en Rättegångs Webel eller Wachtmästare. Hans Em-
bete skal wara at effter *Presidentens* befalning stamma til rät-
ta alle dem som anlagas och swara måste in för öffre Rätten.

CXXXII.

I lyka måto skal och i alle vnder- eller Regemens rätter
wara en Eedsworen Rättegångs Skrifware / så och Rätte-
gångs Webel eller Wachtmästare / och deras tjänst och Em-
bete ware i den rätten / som om the förre Rätter sagde är.

CXXXIII.

Til öfwer Rättens *cognition* förhör och Doom höre al-
le *Crimina Lesæ Mejestatis*, enkammerligen thesse / 1. Om ri-
gor gör försåt på oss såsom Sweriges Konung / och wil oss
dråpa medh Svrd eller gärningar. 2. Om någor talar thet
wår

wår Konglige högheet och goda ryckte år förnår. 3. Om någon hafwer sigh föresat at förråda/ *tracterar* med Fienden der om/ eller och medh gårningen förråder någon wår Fästning/ Läger eller wårt friggfolk/ eller Skepsflotta/ eller något annat slikt Os och Cronan macht upå ligger; Såsom ock om någon hafwer thet wetskap om/ och thet icke oppenbarar. 4. Om någon hafwer heemligh *Correspondens* medh fienden. 5. Om någon förer afwogan Sköld emot os och Fäderneslandet. 6. Om någon gör gånning åå Riksfens Arffurste/ gör försåat åå honom/ eller talar om honom för smädeligē. 7. Om någon förgör eller trachtar at förgöra Marsken/ eller någon annan aff *general Officererne* som han är lydno och wyrdning plichtigh/ eller talar hånligen om dem.

CXXXIV.

Hijt höra och alle the *faulter* som begås aff någon Menigheet anthen hela eller halftwa Regimenten eller Fahnor.

CXXXV.

Så och alle the Tråtor som sigh kunne vpspinna emellan *Officerare* och the ras Soldater/ om vnder Rätten år *suspect*, anthen thesfore at the åre *interesserade* thet vthi *directe* eller *indirecte*, eller och elliest.

CXXXVI.

Blifwer någon *Officerer* eller swenskt Adelsman anlagat til Lyff/ Lem eller åhra/ thet skal stee in för öffre Rätten.

CXXXVII.

Alle the *Civil* åbrenden som dömdē åre aff vnder Rätten och öfwergå 500. Dalers wårde/ bör komma in för öffre Rätten / såsom och den bör blifwa antagen som sigh rättlös flagar och bewijser.

¶

Alle

Alle andre Årenden som sigt elliest i thet gemene Lestwerne
tildrage / the ware *Civil* eller *Criminal*, skole först komma för
vnder Rätten och thet affdomas / och stånde hwad the säna/
medh mindre Lagwadt warder.

CXXXIX.

Vthi *Criminal* saker tilstådies inthet wadh; doch skal Do-
men *præsenteras* Marsken / och icke *exequeras*, för än han thet
befalt hafwer. När thet är skedt / skal ingen förändring i
Executionen ta skee / medh mindre wij sielswe tilstådes äre/
och oß tåckes thet annorlunda *disponera*.

CXL.

Vthi öffre Rätten är *general* Prophossen och hans Leute-
nampt anlagare / och skal wår *Fiscal* *adsistera* honom; the
skole wara förplichtade alle *faulter* som anthen i gemeen eller
aff någon särdeles begåås at *observera*, alle the saker som til
Sfverrättens *Cognition* höra / andraga och ordenteligen ve-
föra; så ock sedan den skyldige låta *exequera*. Hwar och nå-
gon saak oß angår / den skal wår *Fiscal* föra i Rätten och til-
börligen igenom dröfwa.

CXLI.

Samma tjenst/macht och myndigheet hafwer Regemens
Prophossen vthi vnder Rätten / och skal wara förplichtade
at föra alle the *faulter* i Rätten som *Soldaterne* *committere*
och begå / särdeles emot thesse *Articular*; och thet skal han eff-
ter föregängen dom *exequera* öfwer.

CXLII.

Alle böter som affdomes vthi *Krigsrätten* skole skiffas vthi try / Öf /
Målsåganden och Rätten; Theraff gifwe wij wår saak äth Befälet / i
så måtto / at *Ryttmästaren* niuter *Saldören* aff sine *Vnderhafwande*
Ryttare / *Capiteinen* aff sine *Knechter* / *Sfversten* aff sine *Capiteiner*
eller

eller Ryttemästare/ och Fältherren aff Szwertzerne och general Office-
rerne, medh mindre thet är Criminal læsa Majestatis, dem wijs och al-
lena förbehålle. Och är thetta icke wijsdare til förståendes än medan the
i Fält/ Besättningar eller på Arbeete är / hwad sigh des emellan tildra-
ger så länge hwar hemma är / så stände så Krigzfolkedz brott til Laga ting/
och böthe lijka medh andre Inbyggjare effter Landz Lagh.

CXLIII.

Når öfre Rätten hållas skal / så skal thet vchi Lågrede två Timar til-
förende omblåsas och förkunnas ; är saken Criminal, och angår Lifff/
Lem eller Äbra ; Så skal den hållas vnder baran Himmel ; är thet een Ci-
vil saal / så hålles Rättegången i Paulunet. Steer Rättegång offent-
ligh vnder baran Himmel / så samblar sigh Krigzfolket på plazen ther
Stolarne satte är / och så sigh i en ring ther omkring / icke gifwandes
sigh närmare Stolarne än förordnat är ; Sedan träder Marffen allena
medh sine Assessorer två och två vthur Paulunet / och hwar sätter sigh
på sitt Num ; så Secreteraren medh sine Notarijs widh ett Bord ther
til förordnat. Ther effter börjar Propbossen sin klaga / och procederas
sedan medh káran och genswar / til des Domarne är noghsampt vnder-
rättade / och Sententien skal fállas.

CXLIV.

Hålles Rättegången i Paulunet / så skal ther i lijka mätto sättias sto-
lar / och Bistticiare föllia Marffen dije vthur sitt Paulun.

CXLV.

Når Domarne är ens om Sententien, så skal han conciperas aff
Secreteraren och offentligen vplåsas ; Och hwad ther dömmes / thet
ständige och ey återgånge / såsom Konungens dom / doch och revisionen al-
tidh förbehållen om saken den så lyda kan.

CXLVI.

Medh Vnderrätten hålles lijka Proceßs, allenast at thet steer in vchi
ther Regemens qwarter ther Rättegången hålles.

CXLVII.

Vchi Sätthen / vnder Domarne / skal thet obserueras at Præsiden-
ten altidh sitter främst och allena / sedan hans Bistticiare syra på hwar
sjida / och syra geent emot honon / och Secreteraren medh Notarijs
mitt vchi widh itt Bord / och káranden och swaranden hwar på sin sjida
om Bordet.

Ca

Så snart Domen är affsagd / så står Præsidenten vp medh sine Bistitiare / och så frampf saken är affdömd aff Marsken / och hon angår Liff eller Lem / så befaller Propheeten / den och strax på vndfängen skrifftermål och Afhöning skal skee. Är hon och affdömd aff vnderätten / så præsenteras den åth Marsken / när wij icke tilstådes äre; och gånge så efter hans censur och befallning / anthen til nåde eller execution.

Ingen högh Officerer, Sfiwerste / Rytmästare eller Capitein bidie för någon som Lagligen dömder warder för någon sin misgärning eller brott emot desse Articular; medh mindre han den broslige när skylder är / så at thet hans naturlige kärleek och blodzband kan tilmåtas; Hoo elliest thet gör / achtet lika godh wedh den broslige / och blifwe ifrån sitt Officio removerat.

Alle the som för Krigzman brukas / skole til thesse Articular bundne wara / dem at efterkomma / och thet någon theremot bryter i Gält / Besättningar eller vthi Arbetede / ware desse för:ne straff vnderkastade vthan anseende / hwadh heller han Inländsk eller Btländsk / Adel eller Dadel är; Och skal ingen här emot anthen sine privilegia, præminentz eller någon Rättigheet hafwa at prætendera, så länge han wår Löön och såld för en Krigzman drager.

Thesse krigz Articular hafwe wij således lätit sammandra / och wele at the skole hwarie Månad offentligen föreläsas vthi hwart Regemente / på thet ingen någon owettenheet må kunna förebåra.

Wij wele fördenstul och biude strängeligen alle / ehoo the och äre högre eller lägre / Officerer eller gemene Soldater / så och alle andre som komma i wårt Lager och ibland Krigzfolket / at the sig här efter rätta wedh förestrefne straff / och wår wrede och hämbd tilgörandes. Til wisso vnder wår Hand och Konungzlige Secret. Actum Lagredt wedh Elffz nabben den 15. Julij Åhr 1621.

Gustavus Adolphus.